

Andrzej Olejniczak, Tadeusz Orawiec

OPOWIEŚCI NAPOLEONŃSKIE BOLESŁAWCA

NAPOLEONISCHE GESCHICHTEN AUS BUNZLAU

NAPOLEONIC TALES FROM BOLESŁAWIEC

BOLESŁAWIEC 2013

ISBN 978-83-935578-5-1

Odważna bolesławianka

Rosalie von Bonin, żona pruskiego oficera posiadającego majątek ziemski w Łące, przyczyniła się do wzięcia w niewołę generała Jeana Brun. Francuski dowódca, jadący z Włoch, zatrzymał się 7 lutego 1807 r. w bolesławieckiej gospodzie „Pod Trzema Lipami”, przebudowanej w 1826 r. na hotel „Książę von Blücher”. W tym samym czasie dzielna bolesławianka przybyła do miasta w eskorcie porucznika Schradera i czterech kawalerzystów z oddziału, przydzielonego jej przez księcia pszczyńskiego w celu pomocy w zebraniu należnych królowi pruskiemu pieniędzy z kasę miejskiej. Prusacy wraz z Rosalie, dowiedziawszy się o przyjeździe napoleońskiego generała, udali się znienacka do jego kwater i aresztowali z zaskoczenia, znajdując przy więzniu kasę wojskową z ogromną sumą 70 tysięcy talerów. Zgodnie z przekazem kronikarskim, na znak poddania szablę od jeńca odebrała sama pani von Bonin.

A Courageous Lady from Boleslawiec

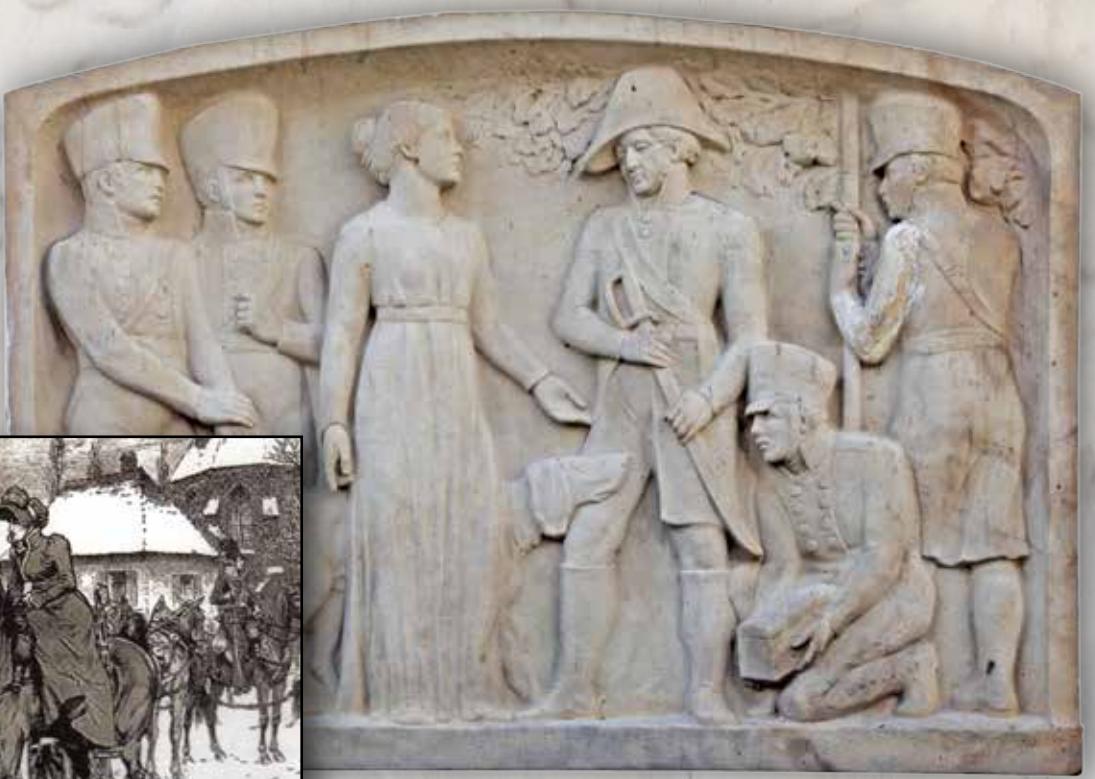
Rosalie von Bonin, the wife of a Prussian officer the owner of Laka landed estate, helped out to take General Jean Brune captive. The French commander, journeying from Italy, stopped in Boleslawiec tavern on the 7th of February 1807 “Under the Three Linden Trees”, which later on, in 1826, was rebuilt to become “Fürst von Blücher” hotel. The courageous lady from Boleslawiec arrived at the town, escorted by Lieutenant Schrader and four dragoons of the detachment assigned to her by the Prince of Pless in order to assist the collection of money owed by the Town Treasury to the King of Prussia. Having learnt about the arrival of the Napoleonic general, they surprisingly entered his quarters and arrested him and found an army cash box containing an enormous sum of money, 70 thousand thalers. According to the chronicle records, Lady Von Bonin personally seized the prisoner's sabre as a sign of surrender.

Kühne Bunzlauerin

Rosalie von Bonin, Ehefrau eines preußischen Stabsoffiziers Karl Heinrich von Bonin, der ein Gut in Wiesau besaß, trug zur Festnahme des Generals Jean le Brun bei. Der französische Befehlshaber kam gerade aus Italien und hielt am 7. Februar 1807 in der Bunzlauer Gaststätte „Zu den drei Linden“ an, die 1826 zum Hotel „Fürst von Blücher“ umgebaut wurde. Während der General ausruhte, kam die kühne Bunzlauerin in Begleitung des Leutnants Schrader und vier Soldaten in Bunzlau an. Die Eskorte wurde ihr vom Fürsten von Pleß zugesprochen, damit sie für den Preußischen König die ihm zustehenden Gelder aus der Stadtkasse eintreiben konnte. Als die preußischen Soldaten erfuhren, dass sich ein General Napoleons in der Stadt aufhält, begaben sie sich sofort in sein Quartier und nahmen ihn fest. Der General hatte die Kriegskasse dabei, die eine ungeheure Summe von 70 000 Taler enthielt. Die Überlieferung besagt, dass Frau von Bonin selbst dem General seinen Degen als Zeichen der Kapitulation abnahm.

Scena załadunku kasy wojskowej odebranej generałowi Brun przez Rosalie von Bonin / Verladen der französischen Kriegskasse, die General Brun durch Rosalie von Bonin abgenommen wurde / The scene of loading the army cashbox captured by Rosalie von Bonin from General Brun

Płaskorzeźba przedstawiająca wzięcie do niewoli gen. Jeana Brun przez Rosalie von Bonin autorstwa Jenny von Bary-Doussin / Halbreif mit Darstellung der Gefangennahme von Generall Jean Brun durch Rosalie von Bonin, Jenny von Bary-Doussin / Jenny von Bary-Dussin's relief depicting taking Gen. Jean Brun prisoner by Rosalie von Bonin

Partyzanci w służbie króla

Po wygranych bitwach pod Jeną i Auerstedt wojska francuskie przejęły kontrolę nad niemal całym terenem Prus. Bolesławiec, podobnie jak inne miasta, obłożony został licznymi kontrybucjami, podatkami i nakazami zaopatrzenia w żywność. Jednak nie tylko armia napoleońska zmuszała mieszkańców do wysokich świadczeń. Zobowiązania z czasów pokoju egzekwowały od miast także nieliczne oddziały pruskie, prowadzące z okupantem wojnę partyzancką. Znana jest postać rotmistrza Negro, dowódcy oddziału kawalerii, aktywnie i z sukcesami prowadzącego wojnę podjazdową w zachodniej części Dolnego Śląska. 20 maja 1807 r. przeprowadził on atak na Bolesławiec, gdzie pod eskortą przebywało ponad 100 jeńców. Negro uwolnił pruskich żołnierzy, a wśród zdobytych łupów znalazł się między innymi wóz z pieniędzmi, należący do księcia Hieronima Bonaparte.

Francuskie pistolety skałkowe, model AN XIII / Französische Steinschlosspistolen, Modell AN XIII / French flintlock pistols, model AN XIII
Rosyjski pistolet skałkowy, wzór 1808, Tula 1813 r. / Russische Steinschlosspistole, Modell von 1808, Tula 1813 / Russian flintlock pistol, model 1808, Tula 1813

Guerrillas in the Service of the King

Following the victorious battles of Jena and Auerstedt, the French troops took control of almost the entire area of Prussia. Bolesławiec, like other towns and cities, was levied with numerous war indemnities, taxes and orders for food supplies. However, not only had Napoleon's army forced the townspeople to pay high taxes, peacetime liabilities were also demanded by few remaining Prussian military contingents running a guerrilla warfare against the occupier. Captain Negro, a cavalry commander, who actively and successfully had been conducting guerrilla war in the western part of Lower Silesia became a well known character since then. On the 20th of May 1807, he attacked Bolesławiec, where more than 100 prisoners had been held under guard. Captain Negro freed the Prussians, and among the spoils of war he captured a horse-carriage with money belonging to Prince Jerome Bonaparte.

Partisanen im Dienste des Königs

Nach den siegreichen Schlachten bei Jena und Auerstedt kontrollierten die französischen Heere beinahe das gesamte preußische Gebiet. Bunzlau, ähnlich wie andere Städte, wurde mit zahlreichen Kontributionen, Steuern und Verpflegungsaufgaben belegt. Jedoch nicht nur die napoleonischen Heere zwangen die Stadt zu hohen Abgaben. Auf ihnen lasteten noch zahlreiche Verpflichtungen aus der Friedenszeit, wie die Versorgung von einigen preußischen Einheiten, die nun in den Untergrund gegangen waren. Überliefert ist die Gestalt des Rottmeisters Negro, der einer Kavallerie befahlte und aktiv sowie erfolgreich einen Partisanenkrieg gegen die Besatzer im westlichen Teil Niederschlesiens führte. Am 20. Mai 1807 leitete er einen Angriff auf Bunzlau, wo über 100 Kriegsgefangene gehalten wurden. Negro befreite die preußischen Soldaten. Unter der Kriegsbeute befand sich auch ein mit Geld beladener Wagen, der dem kaiserlichen Bruder, Jérôme Bonaparte gehörte.

Napoleon w Bolesławcu

Cesarz Francuzów gościł w Bolesławcu pięciokrotnie. Kronikarze najwięcej uwagi poświęcają jego pobytowi podczas odwrotu spod Moskwy zimą 1812 roku. Napoleon wracał do Francji, dla bezpieczeństwa podając się za hrabiego Caulaincourt, księcia Vicenzy. 13 grudnia, gdy dojeżdżał do Bolesławca, pękły jego sanie, co spowodowało przymusowy krótki pobyt w mieście. Cesarz zatrzymał się w gospodzie „Pod Czarnym Orłem”, mieszącej się w skromnej barokowej kamienicy przy obec-

Napoleon in Boleslawiec

The French emperor visited Bolesławiec five times. Chroniclers pay most attention to his sojourn during the retreat from Moscow in winter of 1812. Napoleon was returning to France, and for safety reasons he claimed to be Count Caulaincourt, the Duke of Vicenza. On the 13th of December, when he was nearing Bolesławiec, his sleigh got broken, which resulted in a forced short stay in the town. The Emperor stopped at the inn “Under the Black Eagle”, situated in a modest Baroque building situated in

Napoleon in Bunzlau

Der Kaiser der Franzosen gastierte in Bunzlau fünf Mal. Die Chronisten beschäftigte am meisten sein Aufenthalt in der Stadt nach dem Rückzug aus Moskau im Winter 1812. Napoleon war auf dem Weg nach Frankreich, zur Sicherheit unter dem Namen Caulaincourt, Herzog von Vincenza, unterwegs. Am 13. Dezember, kurz vor Bunzlau, brach sein Schlitten, was zu einem gezwungenen Aufenthalt in der Stadt führte. Der Kaiser hielt im Gasthaus „Zum Schwarzen Adler“ an, das in einem schlichten barocken Stadthaus an der heutigen Prusa-Straße 2. untergebracht war. Seit 1809 befindet sich dort ein elegantes Hotel. Napoleon wurde mit Frühstück sowie Kaffee bewirtet, der ihm in einer blauen Tasse serviert wurde. Diese Tasse kam später in die Sammlungen des Bunzlauer Stadtmuseums. Während des Aufenthalts diskutierte der Guest mit dem Gastwirt

Dawna gospoda „Pod Czarnym Orłem”, miejsce postoju Napoleona w 1812 r. / Ehemaliges Hotel „Zum Schwarzen Adler“, dort gastierte Napoleon 1812 / The old inn “Under the Black Eagle”, place of Napoleon’s sojourn in 1812

Popiersie Napoleona, XIX/XX w. / Büste von Napoleon, 19./20. Jh. / Napoleon’s bust, 19th/20th century

present-day Prusa Street No 2, rebuilt into an elegant hotel in 1809. Napoleon was offered some breakfast and coffee, served in a blue cup, which found its way to Bolesławiec Museum collection. While resting, the guest got into discussion with the innkeeper, Mr Zoller, who not knowing who he was talking to, answered honestly the guest’s questions regarding the situation in the country, taxes, state administration and the war itself. The more the innkeeper’s answers became unpleasant, the more questions were asked by the Emperor, who finally summed it all up, ‘He’s right, he understands more than many people of importance. He’s not a courtier’. After a short rest the sovereign went on his way.

Dzban bolesławiecki z inskrypcją: „Z tego dzvana w trakcie odwrotu wziął cesarz Napoleon lłyk wody, co poświadczają w miejscu przysięgi E. Kunzendorff” / Bunzlauer Krug mit Inschrift: „Aus diesem Krug nahm Kaiser Napoleon bei seinem Rückzuge einen Trunk Wasser an eides statt erklärt, E. Kunzendorff” / A Boleslawiec pitcher with inscription: „From this pitcher Emperor Napoleon took during his retreat a sip of water as a declaration in the place of oath, E. Kunzendorff”

Zoller, der – nicht wissend, mit wem er spricht – ihm ehrlich auf alle Fragen zur Situation im Land, zu Steuern, Administration und Krieg beantwortete. Der Kaiser stellte umso mehr Fragen, je unbehömer die Antworten wurden. Am Ende fasste er in etwa zusammen: „Recht hat er. Versteht mehr, als manch wichtiger Mensch. Ist auch kein Höfling...“ Nach einer kurzen Verschnaufpause setzte der Herrscher seine Reise fort.

Śmierć marszałka

The Death of the Marshal

Der Tod des Marschalls

Marszałek Michał I. Goleniowczew Kutuzow, książę smoleński, głównodowodzący wojskami rosyjskimi w kampaniach przeciwko Napoleonowi w 1812 i 1813 r. przybył do Bolesławca 18 kwietnia 1813 r. wraz z całym sztabem i dworem cara Aleksandra I. Już wtedy był ciężko chory na tyfus. Następnego dnia po południu udał się w dalszą drogę na zachód, lecz po kilku kilometrach, ze względu na stan zdrowia, zmuszony był powrócić do miasta. Ulokowany zostały w klasycystycznej kamienicy handlarza solą majora Fryderyka von Mark przy obecnej ul. Kutuzowa 14. Jego stan pogarszał się mimo opieki czterech doskonałych lekarzy. Książę Kutuzow zmarł 28 kwietnia o godz. 21.35 w pokoju na I piętrze. Jego zabalsamowane ciało na początku maja uroczyście przewieziono w cynowej trumnie do Petersburga. W budynku, gdzie zmarł, w 1945 roku Rosjanie zorganizowali muzeum poświęcone

Marshal Mikhail Illarionovich Golenichev-Kutuzov, the Prince of Smolensk and the commander-in-chief of the Russian forces during the campaign against Napoleon in 1812 and 1813, came to Boleslawiec on the 18th of April 1813, along with his staff and the court of Tsar Alexander I. He had already been seriously ill with typhus. The following afternoon he set off on his journey westward, but after a few kilometres, due to the state of his health, he was forced to return to the town and was accommodated in the classicistic building belonging to the merchant, Major Frederic von Mark, in the present-day Kutuzowa Street No 14. Despite care of four excellent doctors, his condition got worse, and Prince Kutuzov died on the 28th of April at 9:35 p.m. in a room on the first floor. His embalmed body was ceremonially transported in a tin coffin to St. Petersburg. In 1945, the Russian established the museum dedicated to him in the buil-

Feldmarszałek rosyjski Michał Ilarionowicz Kutuzow, książę smoleński, grafika, Niemcy I poł. XIX w. / Russischer Feldmarschall Michail Illarionowitsch Kutusow, Fürst von Smolensk, Graphik, Deutschland 1. Hälfte 19. Jh. / Russian field marshal, Mikhail Illarionovich Kutuzov, Prince of Smolensk, graphic art, Germany 1st half of the 19th century

ne jego osobie, a od 1995 r. uruchomiono w nim Dział Historii Miasta bolesławieckiego Muzeum.

ding he had died, and since 1995, it has been housing the History Department of Bolesławiec Museum.

Śmierć marszałka Kutuzowa, grafika / Tod von Marschall Kutusow, Graphik / Marshal Kutuzov's death, graphic art

Budynek obecnego Muzeum Ceramiki Dział Historii Miasta, miejsce śmierci marszałka Kutuzowa / Gebäude der heutigen Abteilung für Stadtgeschichte des Muzeum Ceramiki, Ort des Todes von Marschall Kutusow / The building of the present-day History Department of the Museum of Ceramics, place of Marshall Kutuzov's death

nach Bunzlau am 18. April 1813 mit seinem gesamten Stab sowie dem Hof von Zar Alexander I. Schon zu diesem Zeitpunkt war er schwer an Typhus erkrankt. Am nächsten Tag, gegen Nachmittag, setzte er seine Reise Richtung Westen fort, jedoch bereits nach einigen Kilometern hat ihn sein Gesundheitszustand gezwungen, in die Stadt zurückzukehren. Er wurde in dem klassizistischen Stadthaus des Salzhändlers und Majors Friedrich von Mark untergebracht, das sich heute an der Kutuzowa-Straße 14. befindet. Trotz der Bemühungen von vier ausgezeichneten Ärzten verschlechterte sich sein Gesundheitszustand zusehends. Fürst Kutusow starb am 28. April gegen 21.35 in seinem Zimmer in der ersten Etage. Sein einbalsamierter Körper wurde feierlich in einem Zinnsarg nach St. Petersburg überführt. 1945 richteten die Russen in diesem Gebäude zu seinen Ehren ein Museum ein. Seit 1995 befindet sich dort die Abteilung für Stadtgeschichte des Bunzlauer Museums.

Car Aleksander I, grafika kolorowana, Niemcy I poł. XIX w. / Zar Alexander I., kolorierte Graphik, Deutschland 1. Hälfte 19. Jh. / Tsar Alexander I, coloured graphic art, Germany 1st half of the 19th century

Klasztor Dominikanów w Bolesławcu, grafika XIX w. / Dominikanerkloster in Bunzlau, Graphik, 19. Jh. / Black Friars' priory in Bolesławiec, graphic art 19th century

Dawny dom kupca Ernsta Jenke, Rynek 28, miejsce noclegów cara Aleksandra I i Napoleona w 1813 r. / Ehemaliges Haus des Kaufmanns Ernst Jenke, Markt 28, hier übernachteten 1813 Zar Alexander I. und Napoleon / Former Ernst Jenke's house, Marketplace No 28, the lodging place of Tsar Alexander I and Napoleon in 1813

Car rosyjski w Bolesławcu

Car Aleksander I przybył do Bolesławca 18 kwietnia 1813 r. Był witany uroczyste w ratuszu przez przedstawicieli władz powiatu i miasta. Zatrzymał się na nocleg w domu kupca Ernsta Jenke w Rynku, pod numerem 28 (w miejscu tym znajduje się obecnie księgarnia „Agora”). Następnego dnia w godzinach rannych uczestniczył ze swymi dowódcami w prawosławnej mszy, którą odprawiono w jednym z budynków (prawdopodobnie w świątyni) klasztoru dominikańskiego przy obecnej ulicy Teatralnej, zaadaptowanego po sekularyzacji w 1810 r. na miejską szkołę ewangelicką. Tego samego dnia po południu odjechał wraz z dworem w kierunku Görlitz.

The Russian Tsar in Bolesławiec

Tsar Alexander I came to Boleslawiec on the 18th of April 1813. He was solemnly greeted in the Town Hall by representatives of the county and the town. He stopped for the night in the merchant's house, belonging to Ernst Jenke, in Marketplace No 28 (where "Agora" bookshop is situated nowadays). The next morning, he and his commanders participated in an Orthodox Mass, which was celebrated in one of the buildings (probably in the church) of Dominican monastery in the present-day Teatralna Street, which later on, in 1810, was converted into the town's Evangelical school, following the secularisation of monasteries. In the afternoon of the same day, he left with his court towards Görlitz.

Russischer Zar in Bunzlau

Zar Alexander I. kam nach Bunzlau am 18. April 1813. Er wurde feierlich im Rathaus durch die Vertreter des Kreises und der Stadt begrüßt. Der Zar übernachtete im Haus des Kaufmanns Ernst Jenke am Markt 28. (Dort befindet sich heute die Buchhandlung „Agora“). Am folgenden Tag nahm er in den frühen Morgenstunden an einem orthodoxen Gottesdienst teil, der in einem der Gebäude des ehemaligen Dominikanerklosters an der heutigen Teatralna-Straße abgehalten wurde. Nach der Säkularisierung 1810 wurde das Kloster in eine evangelische Schule umgestaltet. Am Nachmittag fuhr der Zar zusammen mit seinem Hof Richtung Görlitz ab.

Pomnik nagrobny Kutuzowa

Rok po śmierci Kutuzowa jego córka i generał Fabian von Osten-Sacken ufundowali zmarłemu kamienny obelisk. Wykonał go kamieniarz Franz Böhme, a uroczyste poświęcenie miało miejsce 27 sierpnia 1814 r. Forma pomnika - złamana kolumna, zwieńczona dębową girlandą – symbolizuje bohaterskie, przerwane znienacka życie marszałka. Monument ustawiono w miejscu, w którym rosyjski wódz z powodu choroby musiał przerwać pogон za Napoleonem i zawrócić do Bolesławca. Pochowano pod nim w cynowej trumience trzewia Kutuzowa, wyjęte podczas zabiegu balsamowania. Po II wojnie światowej wokół pomnika urządzono cmentarz żołnierzy radzieckich, poległych w okolicy w 1945 r.

Kutuzov's Tombstone Monument

A year after Kutuzov's death, his daughter and General Fabian von Osten-Sacken funded a tombstone and a stone obelisk to his honour. It was created by Franz Böhme, a stone mason. The ceremony of blessing took place on the 27th of August 1814. The form of the monument – a broken column crowned with a garland of oak leaves, which symbolised the heroic and suddenly interrupted life of the marshal. The monument was erected in the place where the Russian commander had to stop in his pursuit of Napoleon because of his illness and returned to Bolesławiec. Beneath the monument, a tin coffin containing Kutuzov's viscera, removed during the embalming process, was buried. After the Second World War, the cemetery of the Soviet soldiers that had died in the area in 1945 was established.

Grabdenkmal Kutusows

Ein Jahr nach dem Tode Kutusows stifteten seine Tochter und der General Fabian von Osten-Sacken einen steinernen Obelisken für den Verstorbenen. Ausgeführt wurde der Auftrag vom Steinmeister Franz Böhme. Die feierliche Einweihung fand am 27. August 1814 statt. Die Form des Denkmals – eine abgebrochene Säule, die mit einem Kranz aus Eichenlaub gekrönt ist – sollte das heldenhafte, jäh unterbrochene Leben des Marschalls symbolisieren. Sie wurde an jener Stelle aufgestellt, an der der russische Befehlshaber wegen seines Leidens die Verfolgung Napoleons unterbrechen und nach Bunzlau zurückkehren musste. Darunter wurden in einem zinnernen Behälter die Eingeweide Kutusows aufbewahrt, die während der Balsamierung entnommen wurden. Nach dem Zweiten Weltkrieg wurde auf dem umliegenden Gelände ein Friedhof für die 1945 in der Umgebung gefallenen russischen Soldaten eingerichtet.

Pomnik poświęcony marszałkowi Kutuzowowi, ufundowany przez jego córkę i gen. Fabiana von Osten-Sacken / Denkmal zu Ehren von Marschall Kutusow, gestiftet von seiner Tochter und General Fabian von Osten-Sacken / The monument dedicated to Marshal Kutuzov, funded by his daughter and General Fabian von Osten-Sacken

Królewski Sierociniec, miejsce wydrukowania odezwy „Do Sasów”, pocztówka pocz. XX w. / Königliches Waisenhaus, dort wurde Blüchers Aufruf an die Sachsen gedruckt, Postkarte Anf. 20. Jh. / Royal Orphanage, the printing place of “To the Saxons” proclamation, postcard beginning of the 20th century

Odezwa z Królewskiego Sierocińca

A Proclamation from the Royal Orphanage

Kłęska Wielkiej Armii w Rosji wpłynęła diametralnie na relacje francusko-pruskie. W marcu 1813 r. przebywający we Wrocławiu król pruski Fryderyk Wilhelm III wypowiedział wojnę Napoleonowi. Głównodowodzącym oddziałami pruskimi został marszałek Gebhard von Blücher, który w drukarni bolesławieckiego Sierocińca wydał w tydzień po wypowiedzeniu wojny odezwę wzywającą Sasów do walki przeciw Napoleonowi. Królewski Sierociniec, założony w Bolesławcu w 1754 roku przez Gottfrieda Zahna, był znany i ceniony na całym Śląsku ośrodkiem oświatowym i wychowawczym. Drukarnię, w której wydawano m. in. pierwsze bolesławieckie czasopismo, posiadał od 1767 r. Od połowy XVIII po początek XIX w. mieścił się przy obecnej ul. Bankowej w rozległym kompleksie budynków, który powiększono w latach 1914-1917 o gmach obecnego Zespołu Szkół Ogólnokształcących.

The defeat of Napoleon's Grand Army in Russia radically influenced Franco-Prussian relations. In March 1813, the king of Prussia, Frederick William III, during his stay in Wrocław declared war against Napoleon. Marshal Gebhard von Blücher was appointed the commander-in-chief of the Prussian troops, and it was him, who issued the Declaration of the Proclamation of War, calling the nation to fight for its liberation. It was proclaimed and printed in the Royal Orphanage, founded in Bolesławiec in 1754 by Gottfried Zahn, a parental and education centre acknowledged and respected throughout Silesia. The print shop, which used to publish amongst other printed matter first Bolesławiec periodical magazine, had been functioning since 1767. It was situated in the present-day Bankowa Street since mid-eighteenth until the beginning of the nineteenth century in a sprawling complex of buildings, later on, in the years 1914-17, enlarged by adding the present-day Grammar School.

Aufruf aus dem Königlichen Waisenhaus

Die Niederlage der Grande Armée in Russland wirkte sich schwerwiegend auf das französisch-preußische Verhältnis aus. Im März 1813 erklärte Friedrich Wilhelm III., der sich zu dem Zeitpunkt in Breslau aufhielt, Napoleon den Krieg. Zum Hauptbefehlshaber der preußischen Einheiten wurde der Marschall Gebhart von Blücher bestimmt, der eine Woche nach dem Kriegsbeginn in der Druckerei des Königlichen Waisenhauses von Bunzlau einen Aufruf drucken ließ. Dieser war an das sächsische Volk gerichtet und spornte es zum Befreiungskrieg an. Das Königliche Waisenhaus, 1754 von Gottfried Zahn gegründet, war eine in ganz Schlesien bekannte und geschätzte Bildungs- und Erziehungsanstalt. Die Druckerei, in der u.a. die erste Bunzlauer Zeitschrift gedruckt wurde, arbeitete dort seit 1767. Seit der Mitte des 18. bis zum Anfang des 19. Jahrhunderts befand es sich in einem großen Gebäudekomplex an der heutigen Bankowa-Straße, das in den Jahren 1914-1917 um weiter Bauten ergänzt wurde, in denen sich heute die Allgemeinen Oberschulen befinden.

Bolesławiec twierdzą napoleońska

Według strategii przyjętej przez Napoleona w kampanii 1813 r. region bolesławiecki miał stać się miejscem decydującego starcia ze sprzymierzonymi siłami przeciwnika. Samo miasto cesarz rozkazał przekształcić w twierdę, umożliwiającą minimum dwutygodniowy opór i wiązanie sił wroga. Cesarz wyznaczył do tego zadania

Bolesławiec as a Napoleonic Stronghold

According to the strategy adopted by Napoleon, Bolesławiec region should have become the place of the decisive battle between his forces and the enemy. The emperor ordered the town to be transformed into a fortress, allowing for a minimum two-week resistance and tying up the enemy forces. The emperor appointed Marshal August Marmont, the commander of the 6th Grand Army Corps, stationed in the area since June 1813, to carry out that task. Intensive fortifying and construction works lasted from the 22nd of July until the 16th of August. The town fortification system was thoroughly rebuilt, warehouses, depots and the hospital organised. However, Napoleon's plans did not work and the town had never met the planned function of a fortress. The decisive battle took place on the River Kaczawa, near Legnica, and the French troops

Marszałek francuski Auguste Marmont, książę Raguzy, dowódca VI. Korpusu Wielkiej Armii w 1813 r. / Französischer Marschall Auguste Marmont, Herzog von Ragusa, Befehlshaber des 6. Korps der Grande Armée 1813 / French marshal, Auguste Marmont, Prince of Ragusa, commander of the 6th Corps of the Grand Army 1813

Bunzlau - eine napoleonische Festung

Nach der von Napoleon bestimmten Strategie für das Jahr 1813 sollte in der Bunzlauer Region die entscheidende Auseinandersetzung mit den vereinten Kräften des Gegners stattfinden. Die Stadt selbst sollte nach dem kaiserlichen Befehl in eine Festung umgestaltet werden, die einer mindestens zweiwöchigen Belagerung und vereinten gegnerischen Angriffen standhalten sollte. Für diese Aufgabe wurde der Marschall August Marmont bestimmt, der Befehlshaber des VI. Korps der Grande Armée, der sich seit Juni 1813 in der Gegend aufhielt. Intensive Bauarbeiten an den Anlagen dauerten vom 22. Juli bis 16. August. Die städtischen Verteidigungsanlagen wurden grundlegend umgebaut, Magazine, Lägerräume und Krankenhäuser eingerichtet. Napoleons Pläne sind jedoch nicht in Erfüllung gegangen und die Stadt konnte ihre geplante Aufgabe als Festung nicht unter Beweis stellen. Die entscheidende Schlacht wurde an der Katzbach, in der Nähe von Liegnitz, geschlagen. Die sich aus Bunzlau zurückziehenden französischen Einheiten sprengten die Stadttore, den größten Teil der

marszałka Augusta Marmonta, dowódcę VI. Korpusu Wielkiej Armii stacjonującego w okolicy od czerwca 1813 r. Intensywne prace fortyfikacyjno-budowlane trwały od 22 lipca do 16 sierpnia. Przebudowano gruntownie system umocnień miejskich, zorganizowano magazyny, składy i szpital. Plany Napoleona nie sprawdziły się i miasto nie spełniło nigdy zaplanowanej funkcji twierdzy. Rozstrzygająca bitwa rozegrała się nad Kaczawą, niedaleko Legnicy, a wycofujące się z Bolesławca oddziały francuskie wysadziły bramy miejskie, znaczną część fortyfikacji i prochownię, by nie służyły przeciwnikowi. Po zakończeniu wojny umocnienia nie zostały już odbudowane, a w ich miejscu od lat 40. XIX w. tworzona była, zgodnie z ówczesnymi trendami urbanistycznymi, miejska promenada – pierścieniowe założenie parkowe z towarzyszącymi mu reprezentacyjnymi nowymi budowlami użyteczności publicznej i willami bogatych mieszkańców.

retreating from Bolesławiec blew up the town gates, a large part of the fortifications and the gunpowder works, so they could not serve their enemy. After the war, the fortifications were never rebuilt, and in their place, from the 40s of the nineteenth century, following the contemporary trends, an urban promenade was created – a ring-park complex accompanied by new public utility buildings and villas of the wealthy burghers. Verteidigungsanlagen und das Pulverhaus, um sie nicht in die Hände des Gegners fallen zu lassen. Nach dem Ende des Krieges wurden die Verteidigungsanlagen nicht wieder aufgebaut. An ihrer Stelle entstand seit den 1840er Jahren nach den damaligen Trends der Stadtgestaltung die städtische Promenade – ein Gürtel aus Parkanlagen mit neuen öffentlichen Gebäuden und Villen von reichen Stadtbewohnern.

Fragment bolesławieckich murów miejskich / Fragment der Bunzlauer Stadtmauer / A fragment of Bolesławiec town defensive walls

Bolesławiec w ogniu ofensywy

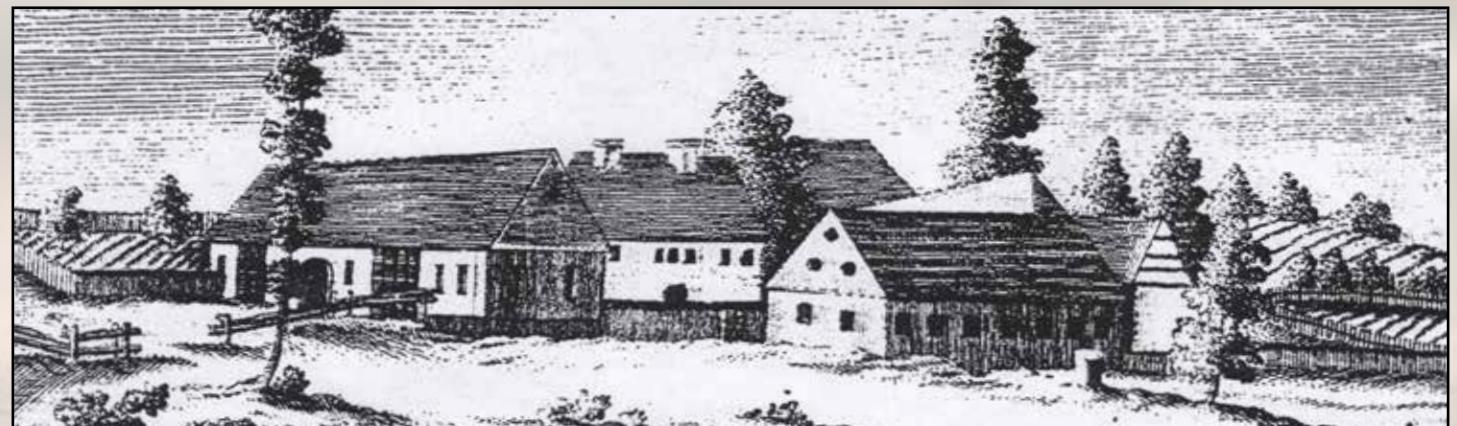
Sierpień 1813 r. był czasem intensywnych walk w zachodniej części Dolnego Śląska, w tym także w rejonie Bolesławca, który był terenem działań oddziałów francuskich pod wodzą marszałka Michela Neyego. 21 sierpnia Francuzi, którzy początkowo wycofali się za Bobr, otrzymali rozkaz natarcia z Brzeźnika i Nowej w kierunku Bolesławca na rosyjskie oddziały generała Fabiana von Sackena. Po przekroczeniu Bobru wojska napoleońskie wdarły się do miasta. Silny ogień artyleryjski z obu stron spowodował liczne szkody i pożary. Po kilku godzinach Rosjanie zostali wyparci z Bolesławca i zepchnięci w kierunku Kruszynej, a następnie Tomasowa i Raciborowic. Do najbardziej zaciętych walk doszło przy folwarku „Prog” położonym pomiędzy Bolesławcem i Godnowem. Szaleńczy atak Francuzów spowodował panicką ucieczkę wroga i przesądził o losach starcia.

Bolesławiec in the Offensive Gunfire

The month of August 1813 was the time of intense fighting in the western part of Lower Silesia, including in the area of Bolesławiec, which was one of areas of the French army activities under the command of Marshal Michel Ney. On the 21st of August, the French, who initially withdrew to the other bank of the River Bobr, were ordered to attack Brzeźnik and Nowa in the direction of Bolesławiec fighting with the Russian troops under General Fabian von Sacken's command. Having crossed the River Bobr, Napoleon's troops stormed and entered the town. Strong artillery fire from both sides resulted in numerous fires and destruction. After several hours, the Russians were driven out from Bolesławiec and pushed towards Kruszyno, then towards Tomasow and Raciborowice. The most fierce fighting took place at the farming estate "Prog" situated between Bolesławiec and Godnow. Frenzied French attack made the enemy take to flight and determined the fate of that battle.

Bunzlau im Angriffsfeuer

Im August 1813 fanden die intensivsten Kampfhandlungen im westlichen Teil Niederschlesiens statt. So auch in der Region um Bunzlau, wo die französischen Einheiten von Marschall Michel Ney befehligt wurden. Am 21. August erhielten die Franzosen, die sich zuvor hinter den Bober zurückgezogen hatten, einen Befehl zum Angriff von Birkenbrück und Neuen in Richtung Bunzlau, wo sich die russischen Einheiten von General Fabian von Osten-Sacken aufhielten. Nach der Durchschreitung des Bobers marschierte das napoleonische Heer in der Stadt ein. Starkes Artilleriefeuer von beiden Seiten verursachte zahlreiche Schäden und Brände. Nach einigen Stunden wurden die Russen aus der Stadt Richtung Groß Krauschken zurückgedrängt, dann weiter bis Thomaswaldau und Groß Hartmannsdorf. Die härtesten Kämpfe tobten um das Vorwerk Drüssel, zwischen Bunzlau und Gnadenberg. Ein überwältigender Angriff der Franzosen führte zum panikartigen Rückzug des Gegners und entschied über den Ausgang der Kampfhandlungen.

Folwark „Prog”, pocz. XIX w. / Vorwerk „Drüssel”, Graphik Anf. 19. Jh. / Graphic art depicting "Prog" landed estate, beginning of the 19th century

Kule armatne kalibru 12 funtów, Francja pocz. XIX w. / Kanonenkugeln, 12-Pfünder, Frankreich Anf. 19. Jh. / Cannonballs calibre 12 lb, France beginning of the 19th century

Pomnik rosyjskiego huzara Nataloszki w Kruszynie / Denkmal für den russischen Husaren Nataloschka in Gross Krauschen / The monument of Russian hussar, Nataloshka in Kruszyn

Pomnik poległych żołnierzy rosyjskich przy dawnej drodze do Świeborowic, dziś Kruszyn / Denkmal für gefallene russische Soldaten am alten Weg nach Schwiebendorf, heute Gross Krauschen / The monument of fallen Russian soldiers by the old road to Świeborowice, present-day Kruszyn

Bohaterowie nie zawsze bezimienni

Heroes Are not Always Nameless

Nicht alle sind namenlos gefallen

Bitwa między Bolesławcem a Godnowem zakończyła się zwycięstwem Francuzów, którzy odnotowali w swych szeregach około 60 zabitych i 350 rannych. O wiele większe były straty wśród Rosjan. Przeszło 400 żołnierzy rosyjskich dostało się do niewoli, a około 800 zginęło lub odniósło rany. Do dziś w Godnowie (obecnie część Kruszyna) znajdują się pomniki upamiętniające ich śmierć. Przy drodze ze Zgorzelca do Wrocławia zachował się obelisk huzara Nataloszki z 2 Dywizji Huzarów, który zasłonił przed francuską kulą swego pułkownika Krzysztofa von Reutern. Pomnik ufundowany został, jako wyraz wdzięczności, przez ocalonego oficera. Z kolei przy polnej drodze do Świeborowic stoi monument, zwany „Białą Damą”. Ustawiony został w 1815 r. przez mieszkańców Godnowa nieopodal grobu rosyjskich żołnierzy poległych podczas bitwy.

The battle that took place between Bolesławiec and Godnow ended victoriously for the French, who noted some 60 killed and 350 wounded amongst its ranks. The losses were much higher among the Russians. More than 400 Russian soldiers were taken prisoner, and about 800 were either killed or wounded. To the present-day, in Godnow (now a part of Kruszyn), there are monuments commemorating their deaths. On the way from Zgorzelec to Wrocław, there is a preserved obelisk of Hussar Nataloszka from the 2nd Division of Hussars, who shielded his colonel, Christopher von Reutern, against a French ball. The monument was founded as an expression of gratitude on part of the saved officer. Then, in the dirt road to Świeborowice, there is a monument standing known as the “White Lady”. It was erected by the inhabitants of Godnow in 1815 near the grave of Russian soldiers who died in the battle.

Die Schlacht zwischen Bunzlau und Gnadenberg endete mit einem Sieg für die Franzosen, die ca. 60 Tote und 350 Verwundete zählten. Umso höher waren die Verluste auf der russischen Seite. Über 400 Soldaten wurden gefangen genommen, ca. 800 waren gefallen oder verwundet. Bis heute finden sich in Gnadenberg (heute ein Ortsteil von Groß Krauschen) Denkmäler, die an die Gefallenen erinnern. An der Straße von Görlitz nach Breslau hat sich ein Obelisk zum Andenken an den Husaren Nataloszka von der 2. Husarendivision erhalten, der mit seinem Körper eine Kugel abfing, die für den Oberst Christoph von Reutern bestimmt war. Das Denkmal wurde von dem geretteten Offizier gestiftet. Des Weiteren steht auf einem Feldweg nach Schwiebendorf ein Monument, genannt „Weiße Dame“. Es wurde 1815 von den Bewohnern Gnadenbergs unweit des Grabes der gefallenen russischen Soldaten errichtet.

Francuskie guziki mundurowe / Französische Uniformknöpfe / French uniform buttons

Wielka bitwa...

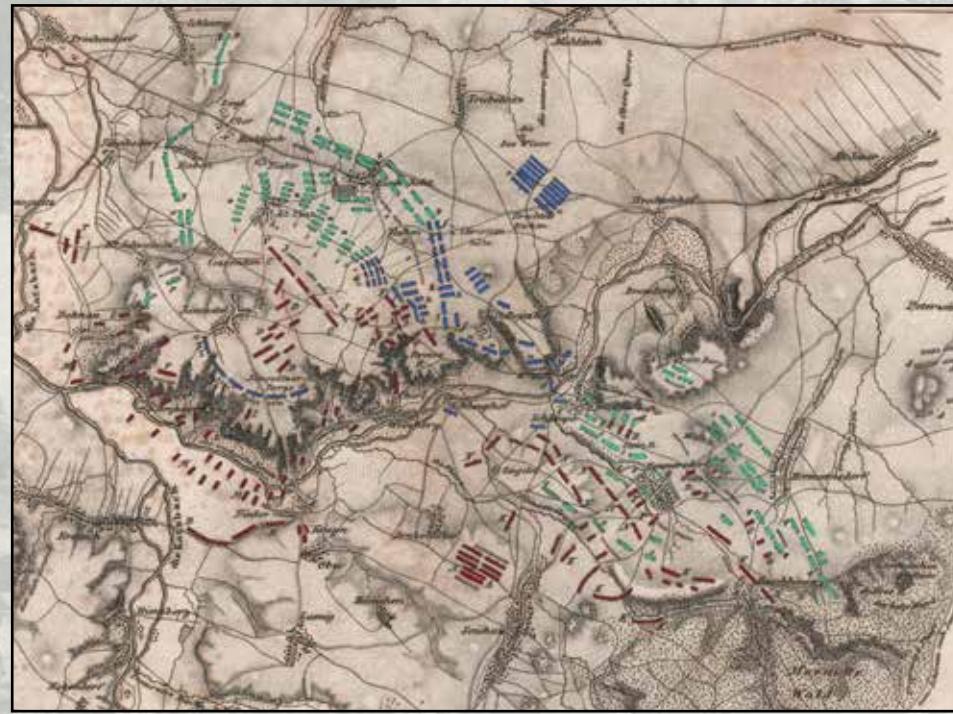
Ofensywa armii francuskiej została zatrzymana przez wojska koalicji antynapooleńskiej pod Legnicą. 26 sierpnia 1813 r. na polach nad Kaczawą doszło do największej bitwy na Śląsku w tej kampanii, w której stoczyły naprzeciw siebie wojska francuskie pod wodzą marszałka Étienne Macdonalda i siły sprzymierzonych wojsk rosyjsko-pruskich, dowodzonych przez marszałka Gebharda von Blüchera. Niedogodne warunki pogodowe – gwałtowna burza i ulewne deszcze – przekrzywiły szalę zwycięstwa na stronę koalicji antyfrancuskiej. Armia napoleońska straciła około 25 000 żołnierzy, z tego około 15 000 trafiło do niewoli. Los jeńców francuskich stał się dla niemiecko-amerykańskiego malarza Carla von Marr bodźcem do namalowania w 1885 r. obrazu „Bolesławieckie dzieci”, na którym upamiętnieni zostali mali bolesławianie, pielegnujący rannych Francuzów pod murami miasta.

The Grand Battle ...

The French Army offensive was stopped by the coalition forces near Legnica on the 26th of August 1813. On fields above the River Kaczawa, the biggest battle in Silesia during that campaign took place, where the French troops under the command of Marshal Étienne Macdonald and the allied forces of Russo-Prussian armies under the command of Marshal Gebhard von Blücher faced each other. Bad weather conditions – a violent storm and torrential rain tipped the balance to the coalition side. Napoleon's army lost about 25 000 soldiers, of which about 15 000 were captured. The fate of the French prisoners of war gave an incentive for the German-American painter Carl von Marr to paint in 1885 the painting entitled "Children of Bolesławiec" that commemorated Bolesławiec kids nursing wounded Frenchmen under the town's defensive walls.

Die große Schlacht...

Die Offensive des französischen Heeres wurde durch die Armeen der antinapoleonischen Koalition bei Liegnitz aufgehalten. Am 26. August 1813 fand auf den Feldern an der Katzbach die größte Schlacht dieser Kampagne in Schlesien statt. Dort standen sich die französischen Einheiten unter dem Befehl von Marschall Étienne Macdonald und die alliierten preußisch-russischen Heere unter Marschall von Blücher gegenüber. Ungünstige Witterungsbedingungen – plötzliche Gewitter und Wolkenbrüche – bewirkten, dass die Alliierten im Vorteil waren. Das napoleonische Heer verlor knapp 25 000 Soldaten, davon sind ca. 15 000 in die Gefangenschaft geraten. Das Schicksal der französischen Kriegsgefangenen inspirierte 1885 den deutsch-amerikanischen Maler Carl von Marr zu einem Gemälde mit dem Titel „Die Bunzlauer Kinder“. Darauf wurden die jungen Bewohner der Stadt bei der Pflege der verwundeten Franzosen vor den Stadtmauern verewigt.

Plan bitwy nad Kaczawą, grafika kolorowana, Niemcy I poł. XIX w. / Plan der Schlacht an der Katzbach, kolorierte Graphik, Deutschland 1. Hälfte 19. Jh. / The plan of the battle on the River Kaczawa, coloured graphic art, Germany 1st half of the 19th century

Marszałek Étienne Macdonald, książę Tarentu, dowódca XI. Korpusu Wielkiej Armii i francuskiej Armii Bobru w 1813 r. / Marshall Etienne Macdonald, Herzog von Tarent, Befehlshaber des 11. Korps der Grande Armée und der französischen Boberarmée in 1813 / Marshall Etienne Macdonald, 1st Duke of Taranto, commander of the 11th Corps of the Grand Army and the French River Bobr Army in 1813

... i wielki odwrót

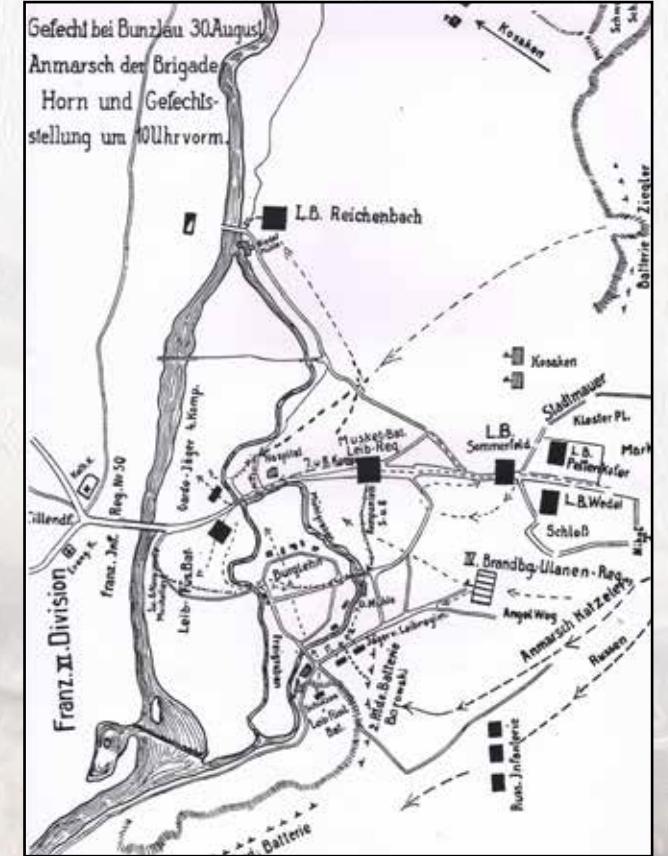
Porażka nad Kaczawą rozstrzygnęła losy kampanii 1813 r. na Dolnym Śląsku. Pokonana armia francuska wycofała się na zachód. 30 sierpnia Francuzi opuścili Bolesławiec, wysadzając umocnienia. Rozpoczęła się całodzienna przeprawa przez mosty na Bobrzu, osłaniana przez oddziały generała Jacquesa de Lauriston. Sily rosyjsko-pruskie atakowały raz po raz, spychając Francuzów coraz bardziej w stronę rzeki. Obie strony prowadziły silny ostrzał artyleryjski, powiększający straty wśród żołnierzy. Mimo ogromnej presji przeciwnika wojskom napoleońskim udało się utrzymać pozycje do chwili zakończenia przeprawy. Po przejściu oddziałów na drugi brzeg most spalono, co zatrzymało wojska koalicji przed dalszym pościgiem.

... and the Great Retreat

The defeat on the River Kaczawa settled the fate of the campaign of 1813 in Lower Silesia. Beaten French army withdrew westward. On the 30th of August, the French left Bolesławiec, blowing up defenses. An all-day-long crossing of the bridge over the River Bobr began, shielded by General Jacques de Lauriston's troops. Russian-Prussian forces attacked again and again, pushing more and more French soldiers towards the river. Both sides kept on exchanging intense artillery fire, increasing casualties amongst troops. Despite enormous pressure on part of the enemy, Napoleonic troops managed to hold their positions until the end of the crossing. Having passed onto the other bank of the river the bridge was burned down, which stopped the coalition forces from further pursuit.

... und der große Rückzug

Die Niederlage an der Katzbach entschied über den Ausgang der Kampagne von 1813 in Niederschlesien. Die geschlagene französische Armee trat ihren Rückzug Richtung Westen an. Am 30. August verließen die Franzosen Bunzlau und sprengten dabei die Festungsanlagen. Einen ganzen Tag dauerte der Rückzug über die Brücke am Bober, mit Rückendeckung von den Einheiten des Generals Jacques de Lauriston. Die russisch-preußischen Kräfte griffen immer wieder an und drängten die Franzosen immer mehr Richtung Fluss ab. Beide Seiten setzten starken Artilleriebeschuss ein, was die Verluste an beiden Seiten steigerte. Trotz der Übermacht des Gegners konnte das napoleonische Heer die Stellung bis zur Beendigung der Flussüberquerung halten. Nach dem Übersetzen wurde die Brücke in Brand gesetzt, dies verhinderte, dass die Koalitionsheere die Verfolgung aufnehmen konnten.

Plan bitwy o bolesławiecki most na Bobrze w dniu 30 sierpnia 1813 r. / Plan der Schlacht um die Brücke am Bober am 30. August 1813 / The plan of the battle for Bolesławiec bridge on the River Bobr, 30. August 1813

Fragment kopii munduru francuskiego żołnierza / Bestandteile einer französischen Soldatenuniform (Replik) / A fragment of a French soldier's uniform (replica)

Drugi pomnik dla Kutuzowa

W 1819 r. król pruski Fryderyk Wilhelm III zlecił wykonanie monumentu upamiętniającego postać marszałka Kutuzowa. Projekt pomnika został wykonany przez królewskich artystów Karla Friedricha Schinkla i Johannna Gottfrieda Schadowa, wybitnych twórców epoki klasycyzmu. Odlane w żeliwie dzieło posiada formę obelisku, u podnóża którego umieszczono dwie pary lwów, pierwotnie zwróconych w kierunku wschodnim i zachodnim. Na bokach monumentu umieszczono tekst w językach niemieckim i rosyjskim, opisujący zasługi zmarłego. Pomnik pierwotnie usytuowany był we wschodniej części rynku, w 1893 r. przeniesiono go na promenadę przy obecnej ul. Kubika.

The Second Monument Commemorating Kutuzov

In 1819, King of Prussia Frederick William III ordered the funding of a monument commemorating Marshal Kutuzov to be erected. It was designed by royal artists - Karl Friedrich Schinkel and Johann Gottfried Schadow, prominent artists of the classicistic epoch. Cast iron work had a form of an obelisk with two pairs of lions at its foot, originally oriented eastward and westward. On the sides of the monument there were texts in German and Russian, describing merits of the deceased. The monument had originally been situated in the eastern part of the Marketplace, and in 1893, it was moved to the Promenade next to present-day Kubika Street.

Ein zweites Denkmal für Kutusow

1819 gab der preußische König Friedrich Wilhelm III. den Auftrag für ein Denkmal für den Marschall Kutusow. Der Entwurf stammte von Friedrich Schinkel und Johann Gottfried Schadow, zwei herausragenden Künstlern des Klassizismus. Das in Eisen gegossene Denkmal hat die Form eines Obelisken, an dessen Fuß zwei Löwenpaare platziert wurden, ursprünglich in Richtung Ost und West blickend. Auf den Seitenflächen befindet sich ein Text in der deutschen und der russischen Sprache, der die Verdienste des Verstorbenen beschreibt. Ursprünglich im östlichen Teil des Rings aufgestellt, wurde das Denkmal 1893 auf die Promenade an der heutigen Kubika-Straße versetzt.

Pomnik poświęcony marszałkowi Kutuzowowi, ufundowany przez króla pruskiego Fryderyka Wilhelma III w 1819 r. / Denkmal für Marschall Kutusow, gestiftet vom König Friedrich Wilhelm III, 1819 / The monument dedicated to Marshall Kutuzov, funded by the King of Prussia Frederick William III in 1819

100 lat po...

W 1913 r. bolesławianie, jak wszyscy mieszkańcy Dolnego Śląska, świętowali stulecie wyzwolenia spod okupacji francuskiej. 9 maja przy pomniku Kutuzowa na promenadzie odprawiono nabożeństwo w intencji zmarłego przed 100 laty marszałka. 16 czerwca odbyło się uroczyste odsłonięcie tablicy upamiętniającej wzięcie do niewoli generała Jeana Brun przez Rosalie von Bonin. Umieszczona na wschodniej elewacji ratusza tablica, wykonana w reliefie przez bolesławiecką rzeźbiarkę Jenny Barry-Doussin, przedstawia moment oddania szpady bolesławiance przez francuskiego dowódcę. Z okazji jubileuszu w bolesławieckiej garnarni Roberta Burdacka powstała seria pamiątkowych talerzy naściennych, zdobionych techniką intarsji szkliwami. Widniały na nich postacie bohaterów tamtych czasów m. in. marszałka Gebharda von Blüchera, poety Theodora Körnera, oraz wizerunki żołnierzy różnych formacji antynapoleońskich, biorących udział w walkach. Ten sam zakład wykonał również okolicznościowe znaczki ceramiczne z wizerunkami króla Fryderyka Wilhelma III i jego żony królowej Luizy.

100 years later...

In the year 1913, the dwellers of Bolesławiec, similarly to all inhabitants of Lower Silesia, celebrated the centenary of liberation from the French occupation. On the 9th of May, a mass was held by Kutuzov's monument intended to the marshal, who died one hundred years before. On the 16th of June, a solemn unveiling of the plaque commemorating the capture of General Jean Brun by Rosalie von Bonin took place. It was set on the eastern elevation of the Town Hall and was in the form of a relief, which was created by Bolesławiec sculptress Jenny Barry-Doussin, and depicted the moment of the French commander's handing over his sword. Bolesławiec Robert Burdack's pottery issued a series of commemorative jubilee wall-hanging decorated plates, with inlay glazing technique applied to decorate them. They presented heroes of those days, among others Marshal Gebhard von Blücher, the poet – Theodor Körner, as well as images of soldiers of different formations of anti-Napoleonic coalition. The same pottery also produced occasional ceramic stamps with images of King Frederick William III and his wife Queen Louise.

100 Jahre danach...

1913 feierten die Bunzlauer, wie die übrigen Bewohner Niederschlesiens, das 100-Jährige Jubiläum der Befreiung von der französischen Besatzung. Am 9. Mai wurde am Kutusow-Denkmal auf der Promenade ein Gottesdienst für den vor 100 Jahren verstorbenen Marschall abgehalten. Am 16. Juni wurde feierlich ein Relief enthüllt, das die Festnahme des Generals Brun durch Rosalie von Bonin darstellt. Die an der Ostfassade des Rathauses befestigte Tafel wurde von der Bunzlauer Bildhauerin Jenny Barry-Doussin geschaffen und zeigt die Übergabe des Degens an die Bunzlauerin. Zum Jubiläum wurde in der Bunzlauer Töpferei von Robert Burdack eine Serie von Andenkentellern zum Aufhängen produziert, die mit der Intarsientechnik verziert waren. Sie trugen die Darstellungen der damaligen Helden, u.a. von Marschall Gebhard von Blücher, dem Dichter Theodor Körner, sowie von Soldaten aus verschiedenen Heeren, die gegen Napoleon kämpften. Die Töpferei fertigte zum Jubiläum auch keramische Plaketten mit dem Bildnis von König Friedrich Wilhelm III. und der Königin Luise an.

Ceramiczne odznaki przedstawiające króla Fryderyka Wilhelma III i królową Luizę, wytwórnia Roberta Burdacka 1913 r. / Keramische Abzeichen mit Porträts von Friedrich Wilhelm III. und Königin Luise, firma Robert Burdack 1913 / Ceramic badges depicting King Frederick William III and Queen Louise, Robert Burdack's pottery 1913

Talerz z przedstawieniem marszałka Blüchera upamiętniający 100-lecie kampanii 1813 r. / Teller mit der Darstellung von Marschall Blücher, hergestellt zum 100-jährigen Jubiläum der Kampagne 1813 / A plate presenting Marshal Blücher, commemorating the centenary of 1813 campaign

Talerz z przedstawieniem Baszkira upamiętniający 100-lecie kampanii 1813 r. / Teller mit der Darstellung eines Baschkiren, hergestellt zum 100-jährigen Jubiläum der Kampagne 1813 / A plate presenting a Bashkir, commemorating the centenary of 1813 campaign

Historyczne znaczenie Bolesławca w czasach kampanii spowodowało, że w 2012 roku miasto przystąpiło do Federacji Miast Napoleońskich. Organizacja ta skupia ośrodki europejskie, które odegrały ważną rolę w czasie kampanii napoleońskich oraz odwiedził je osobiście cesarz francuski. Celem stowarzyszenia jest stworzenie i wypromowanie tras turystycznych, obejmujących swym zasięgiem całą Europę. W Polsce do Federacji, oprócz Bolesławca, należą tylko dwa miasta: Pułtusk i Kłodzko.

Piknik napoleński, Bolesławiec 2012 r. / „Napoleonisches Picknick”, Bunzlau 2012 / Napoleonic picnic, Boleslawiec 2012

Historical importance of Bolesławiec during the Napoleonic campaign resulted 2012 in the accession of the town to the Federation of Napoleonic Cities, the organisation, which associates European centres personally visited by the French emperor during his campaign. The federation's aim is to create and promote tourist routes extending all over Europe. Besides Bolesławiec, only two other towns are members of the Federation: Pułtusk and Kłodzko.

Die geschichtliche Bedeutung von Bunzlau zur Zeit der napoleonischen Kampagne führte 2012 zum Beitritt der Stadt zum Bund der europäischen Napoleonstädte. Diese Organisation vereint Städte Europas, die eine wichtige Rolle während der Napoleonischen Kriege gespielt hatten und die vom französischen Kaiser selbst besucht wurden. Ihr Anliegen besteht unter anderen in der Herausarbeitung und Vermarktung von touristischen Routen in ganz Europa. In Polen gehören neben Bunzlau nur noch zwei weitere Städte dieser Vereinigung an: Pułtusk und Glatz.

Wydarzenia organizowane w ramach obchodów 200. rocznicy 1813 r. / Veranstaltungen zum 200. Jubiläum der Kampagne 1813 / Events organised within bicentenary celebrations of 1813 campaign

06.09.2013 - piątek / Freitag / Friday

Sala Konferencyjna BOK-MCC, Pl. Piłsudskiego 1c/ Konferenzsaal des Internationalen Keramikzentrums BOK-MCC, Piłsudski Platz 1c / Conference Hall of the International Centre of Ceramics BOK-MCC, Pilsudski Square No 1c

9.00 - międzynarodowa konferencja naukowa „200 lat epopei napoleońskiej” / internationale Konferenz „200 Jahre des Napoleonischen Epos” / International academic conference entitled “200 Years of Napoleonic Epos”

Muzeum Ceramiki, Dział Historii Miasta, ul. Kutuzowa 14 / Muzeum Ceramiki, Abteilung für Stadtgeschichte, Kutuzowa Str. 14 / The Museum of Ceramics (Muzeum Ceramiki) Town History Department, Kutuzowa Street No 14

17.00 - wernisaż wystawy historycznej „1813 -2013. Dwusetna rocznica kampanii napoleońskiej na Śląsku” / Eröffnung der Sonderausstellung „1813–2013. Zweihundert Jahre der Napoleonischen Kampagne in Schlesien” / Vernissage of historical exhibition „1813 - 2013. Bicentennial of Napoleonic Campaign in Silesia”

Rynek / Ring / Marketplace

18.00 - 20.00 - sceny historyczne z okresu napoleońskiego / nachgestellte Ereignisse aus der napoleonischen Epoche / Historical scenes from Napoleonic epoch

07.09.2013 - sobota / Samstag / Saturday

Rynek / Ring / Marketplace

12.00 - 13.30 - sceny historyczne z okresu napoleońskiego / nachgestellte Ereignisse aus der napoleonischen Epoche / Historical scenes from Napoleonic epoch

teren nad Bobrem przy wiadukcie / am Boberviadukt / the grounds by the viaduct over the River Bobr

10.00 - 15.30 - zwiedzanie obozowiska żołnierskiego z okresu napoleońskiego / Soldatenlager aus der Zeit Napoleons lädt zur Besichtigung ein / A sightseeing tour of soldiers' camp from Napoleonic times

16.00 - premiera publikacji „Opowieści napoleońskie Bolesławca” / Vorstellung der Publikation „Napoleonische Geschichten aus Bunzlau” / The presentation of the publication entitled “Napoleonic Tales from Bolesławiec”

16.00 - 16.40 - spektakl historyczny „Bitwa o Bolesławiec 1813 r.”/ historisches Spektakel „Schlacht um Bunzlau 1813”/ Pageant “Battle of Bolesławiec 1813”

17.00 - 19.00 – zwiedzanie obozowiska z okresu napoleońskiego / Soldatenlager aus der Zeit Napoleons lädt zur Besichtigung ein / A sightseeing tour of soldiers' camp from Napoleonic times

Teksty / Texte/ Text: © Andrzej Olejniczak, Tadeusz Orawiec

Tłumaczenie na j. niemiecki / Deutsche Übersetzung / German translation by: © Johanna Kutschera

Tłumaczenie na j. angielski / Englisch Übersetzung / English translation by: © Maurycy Kisielnicki

Fotografie / Fotografien / Photographs: © Grzegorz Matoryn

Ilustracje / Abbildungsnachweis / Illustrations: © Muzeum Ceramiki, © Muzeum Narodowe w Krakowie

Otto Koischwitz, Sacken und Horn. Die Kämpfe der Russen und Preussen vor und nach der Katzbachschlacht bei Bunzlau am Bober, Bunzlau 1913; Julius v. Pflugk-Harttung, Napoleon I. Revolution und Kaiserreich, Berlin b.r.w.

Redakcja / Redaktion / Edited by: Anna Bober-Tubaj, Barbara Glinkowska, Andrzej Olejniczak

Projekt graficzny, skład i łamanie / Gestaltung, Satz und Umbruch / Graphic design, setting and paging: © Grzegorz Matoryn

NA ZLECENIE / IM AUFTRAG / COMMISSIONED BY:

Gmina Miejska Bolesławiec
www.boleslawiec.eu

WYDAWCA / HERAUSGEBER / PUBLISHER:

Muzeum Ceramiki w Bolesławcu
www.muzeum.boleslawiec.net

ISBN 978-83-935578-5-1

Wszystkie prawa zastrzeżone. Publikowanie, reprodukowanie, archiwizowanie niniejszej publikacji lub jej fragmentów, bez pisemnego zezwolenia wydawcy, jest zakazane. / Alle Rechte der Verbreitung, auch durch Film, Funk, Fernsehen, fotomechanische Wiedergabe, Tonträger jeder Art, auszugsweise Nachdruck oder Einspeicherung und Rückgewinnung in Datenverarbeitungsanlagen aller Art, sind vorbehalten. / All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise, without the prior permission of the copyright owner.